TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. rugsėjo 10 d.*

Byloje C-199/08

dėl *Oberster Gerichtshof* (Austrija) 2008 m. balandžio 23 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2008 m. gegužės 15 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Erhard Eschig

prieš

UNIQA Sachversicherung AG,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris ir C. Toader (pranešėja),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. kovo 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— E. Eschig, atstovaujamo *Rechtsanwalt* E. Salpius,

— *UNIQA Sachversicherung AG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* M. Paar,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer ir J. Bauer,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos N. Yerrell ir G. Braun,

susipažinęs su 2009 m. gegužės 14 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1987 m. birželio 22 d. Tarybos direktyvos 87/344/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su teisinių išlaidų draudimu, derinimo (OL L 185, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 187) 4 straipsnio 1 dalies aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant E. Eschig ir draudimo bendrovės *UNIQA Sachversicherung AG* (toliau – *UNIQA*) ginčą dėl tam tikrų išlaidų advokatui atlyginimo ir teisinių išlaidų draudimo bendrųjų taisyklių nuostatos, suteikiančios draudikui teisę tuo atveju, kai dėl tos pačios ar panašios priežasties kelių apdraustųjų interesai nukreipti prieš tuos pačius oponentus, apriboti savo paslaugas pasirinktų teisinių atstovų inicijuotu „bandomuoju“ procesu arba prireikus kolektyviniais ieškiniais ar kitomis kolektyvinės gynybos formomis, galiojimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Direktyvos 87/344 vienuolikta ir dvylikta konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„kadangi asmenų, turinčių teisinių išlaidų draudiminę apsaugą, interesai reiškia, kad apdraustasis privalo turėti galimybę bet kokioje apklausoje arba teismo procese bei visais atvejais, atsiradus interesų konfliktui, pasirinkti advokatą arba kitą asmenį, kuris turi nacionalinių įstatymų numatytus reikalavimus atitinkančią kvalifikaciją;

kadangi valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė atleisti įmones nuo būtinybės suteikti apdraustajam šią teisę laisvai pasirinkti advokatą, jeigu teisinių išlaidų draudimas apsiriboja tiktai bylomis, susijusiomis su kelių transporto priemonių naudojimu jų teritorijoje, ir jei yra įvykdytos kitos ribojančios sąlygos.“

4 Direktyvos 87/344 3 straipsnyje numatyta:

„1. Teisinių išlaidų draudiminė apsauga turi būti sutarties, sudarytos atskirai nuo kitų draudimo grupių, objektas arba ji turi būti numatyta atskiroje vieno draudimo poliso dalyje, kur nurodomas teisinių išlaidų draudiminės apsaugos pobūdis ir, jei to reikalauja valstybė narė, atitinkamos draudimo įmokos dydis.

2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad jos teritorijoje įsisteigusios draudimo įmonės taikytų pagal valstybės narės nustatytas priemones arba, jeigu tai leidžia valstybė narė, savo pačių pasirinkimu, bent vieną iš šių alternatyvių sprendimų:

a) draudimo įmonė garantuoja, kad joks jos darbuotojas, kuris užsiima pretenzijų dėl teisinių išlaidų tvarkymu arba tuo susijusia teisine konsultacija, tuo pačiu metu nevykdys panašios veiklos:

— jeigu tai mišri draudimo įmonė – dėl kitos jos vykdomos draudimo grupės,

— nepriklausomai nuo to, ar draudimo įmonė yra mišri, ar specializuota – kitoje įmonėje, turinčioje finansinių, komercinių ar administracinių ryšių su pirmąja ir vykdančioje vieną ar daugiau kitų Direktyvoje 73/239/EEB nurodytų grupių draudimą;

b) draudimo įmonė patiki su teisinių išlaidų draudimu susijusių pretenzijų tvarkymą kitai atskiro juridinio asmens statusą turinčiai įmonei. Ši įmonė nurodoma 1 dalyje minėtoje atskiroje sutartyje arba atskiroje sutarties dalyje. Jei atskiro juridinio asmens statusą turinti įmonė turi ryšį su draudimo įmone, vykdančia vieną ar daugiau kitų Direktyvos 73/239/EEB priedo A dalyje nurodytų grupių draudimą, tos įmonės darbuotojai, kurie užsiima pretenzijų tvarkymu arba su tuo susijusia teisine konsultacija, negali tuo pačiu metu vykdyti tokios pat ar panašios veiklos kitoje įmonėje. Be to, valstybės narės gali taikyti tuos pačius reikalavimus ir įmonės valdymo personalui;

c) draudimo įmonė sutartyje suteikia apdraustajam teisę patikėti savo interesų gynybą savo pasirinktam advokatui arba, jei tai leidžia nacionalinės teisės aktai, bet kuriam

kitam reikiamą kvalifikaciją turinčiam asmeniui, nuo to momento, kai jis įgyja teisę pagal draudimo polisą pateikti savo draudikui tokį reikalavimą.

3. Nepriklausomai nuo pasirinkto sprendimo, teisines išlaidas apsidraudusių asmenų interesai pagal šią direktyvą laikomi turinčiais lygiavertės apsaugos garantijas.“

5 Direktyvos 87/344 4 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Kiekvienoje teisinių išlaidų draudimo sutartyje aiškiai pripažįstama, kad:

a) kai kreipiamasi į advokatą ar kitą asmenį, kuris pagal nacionalinės teisės aktus turi reikiamą kvalifikaciją ginti apdraustąjį, jam atstovauti arba ginti jo interesus bet kokiame tyrime ar teismo procese, apdraustasis turi teisę laisvai pasirinkti tokį advokatą arba kitą asmenį;

b) kilus interesų konfliktui, apdraustasis turi teisę laisvai pasirinkti advokatą arba, jei jis to nori ir tą leidžia nacionalinės teisės aktai, bet kurį kitą reikiamą kvalifikaciją turintį asmenį ginti jo interesus.

2. Advokatas – asmuo, turintis teisę užsiimti profesine veikla pagal vieną iš apibrėžimų, pateiktų 1977 m. kovo 22 d. Tarybos direktyvoje 77/249/EEB, skirtoje padėti advokatams veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas.“

6 Direktyvos 87/344 5 straipsnyje numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė gali numatyti 4 straipsnio 1 dalies taikymo išimtis teisinių išlaidų draudimui, jeigu yra įvykdytos visos šios sąlygos:

a) draudimas apsiriboja tiktai bylomis, susijusiomis su kelių transporto priemonių naudojimu atitinkamos valstybės narės teritorijoje;

b) draudimas yra numatytas sutartyje dėl pagalbos suteikimo kelių transporto priemonių avarijos ar gedimo atveju;

c) nei teisinių išlaidų draudikas, nei pagalbos draudikas neatlieka jokių atsakomybės grupių draudimo;

d) yra numatytos priemonės, garantuojančios, kad teisines konsultacijas ir kiekvienos ginčo šalies atstovavimą vykdo visiškai nepriklausomi advokatai, jeigu šios šalys yra apdraudusios savo teismo išlaidas pas tą patį draudiką.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį valstybės narės draudimo įmonei suteikta išimtis nedaro įtakos 3 straipsnio 2 dalies taikymui.“

7 Direktyvos 87/344 6 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių užtikrinti, kad, nepažeidžiant galimybės nacionalinės teisės aktuose numatyti teisę kreiptis į teisminę instituciją, būtų suteikta galimybė spręsti ginčą arbitražo tvarka arba naudotis bet kokia kita lygiavertes objektyvumo garantijas suteikiančia procedūra, pagal kurią, atsiradus nuomonių skirtumui tarp teisinių išlaidų draudiko ir apdraustojo, gali būti susitarta, kokios nuostatos laikytis, kad būtų išspręstas ginčas.

Draudimo sutartyje turi būti nurodyta, kad apdraustasis turi teisę naudotis tokia procedūra.“

8 Direktyvos 87/344 7 straipsnis suformuluotas taip:

„Kiekvienu atveju, kilus interesų konfliktui arba nesutariant dėl ginčo sprendimo, teisinių išlaidų draudikas arba, esant reikalui, pretenzijas tvarkanti įstaiga informuoja apdraustąjį apie:

— 4 straipsnyje minėtą teisę,

— galimybę pasinaudoti 6 straipsnyje nurodyta procedūra.“

Nacionalinės teisės aktai

9 Taisyklė, kad teisinių išlaidu draudimu apsidraudęs asmuo gali laisvai rinktis advokatą, numatyta 1958 m. gruodžio 2 d. Austrijos įstatymo, iš dalies pakeisto 1993 m. vasario 11 d. Draudimo sutarties įstatymu (Versicherungsvertragsgesetz, toliau – VersVG), 158k straipsnyje, priimtame siekiant perkelti Direktyvos 87/344/EEB 4 straipsnį.

10 VersVG 158 k straipsnyje numatyta:

„1. Apdraustasis turi teisę savo atstovu teisminiame ar administraciniame procese laisvai pasirinkti asmenį, turintį teisę verstis profesine šalių atstovavimo veikla. Be to, kilus jo ir draudiko interesų konfliktui, apdraustasis turi teisę laisvai pasirinkti advokatą jo teisiniams interesams ginti.

2. Draudimo sutartyje galima numatyti, kad apdraustasis savo atstovu teisminiame ar administraciniame procese gali pasirinkti tik asmenį, turintį teisę verstis profesine šalių atstovavimo veikla, kurio biuras yra teismo ar administracinės institucijos, kompetentingų nagrinėti numatomą bylą pirmąja instancija, buveinės vietoje. Tuo atveju, kai šioje vietoje nėra bent keturių savo biurus ten turinčių tokios kvalifikacijos asmenų, turi būti suteikta teisė rinktis iš pirmosios instancijos teismo apygardoje, kurioje yra suinteresuotosios institucijos buveinė, dirbančių asmenų.

3. Apie pirmos dalies pirmajame sakinyje nurodytą apdraustajam suteiktą pasirinkimo teisę jam turi būti pranešama, jei jis reikalauja teisinio atstovo dalyvavimo administraciniame ar teisminiame procese; apie tos pačios dalies antrajame sakinyje pripažintą teisę pranešama kilus interesų konfliktui. Jei draudimo bendrovė įgaliojo kitą įmonę tvarkyti reikalavimus dėl žalos, šiai kitai įmonei taip pat taikoma minėta informavimo pareiga.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 Austrijos pilietis E. Eschig sudarė su *UNIQA* teisinių išlaidų draudimo sutartį, kurioje buvo susitarta taikyti Bendrąsias teisinių išlaidų draudimo taisykles (Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutz Versicherung, toliau – ARB 1995).

12 Pagal ARB 1995 6.7.3 punktą:

„Jei gindami savo teisinius interesus keli apdraustieji turi teisę į draudimo apsaugą pagal vieną ar kelias draudimo sutartis ir jei dėl tos pačios ar analogiškos priežasties jų interesai nukreipti prieš tą patį asmenį, draudikas turi teisę pirmiausia ginti teisinius apdraustųjų interesus neteismine tvarka ir patikėti būtinų bandomųjų bylų tvarkymą jo pasirinktam teisiniam atstovui.

Jei arba tik paaiškėjus, kad šiomis priemonėmis apdraustieji nepakankamai apsaugomi nuo jų teisių praradimo, ypač baigiantis senaties terminui, draudikas prisiima jo pasirinktų teisinių atstovų reiškiamų kolektyvinių ieškinių ar šių atstovų įgyvendinamų kitų neteisminių ir teisminių interesų gynimo būdų išlaidas.“

13 E. Eschig ir keli tūkstančiai kitų investuotojų, kurių dalis buvo apdrausta teisinių išlaidų draudimu bendrovėje *UNIQA*, investavo pinigus investicinėse bendrovėse *AMIS Financial Consulting AG* ir *AMIS Asset Management Investment Services AS*, kurios vėliau bankrutavo.

14 E. Eschig įgaliojo advokatų kontorą *Salpius Rechtsanwalts GmbH* atstovauti jam keliose bylose, įskaitant minėtų bendrovių bankroto bylą, jų valdymo organams iškeltą baudžiamąją bylą ir bylą prieš Austrijos Respubliką, kurią jis apkaltino dėl aplaidžios finansų rinkos priežiūros.

15 E. Eschig pateikė *UNIQA* prašymą patvirtinti, kad jau patirtos ir būsimos jo pasirinktų advokatų dalyvavimo išlaidos bus atlygintos remiantis teisinių išlaidų draudimu.

16 *UNIQA* atmetė šį prašymą, remdamasi ARB 1995 6.7.3 punkto nuostatomis.

17 E. Eschig pareiškė ieškinį *Landesgericht Salzburg* (Zalcburgo apygardos teismas), prašydamas, pirma, įpareigoti *UNIQA* atlyginti jo advokatų dalyvavimo jau pradėtose ir būsimose bylose išlaidas ir, antra, pripažinti, kad ARB 1995 6.7.3 punktas yra negaliojantis ir todėl nėra teisinių išlaidų draudimo sutarties sudedamoji dalis.

18 Šis teismas atmetė ieškinį, pažymėdamas, kad ARB 1995 6.7.3 punktas nepažeidžia VersVG 158k straipsnio, aiškinamo remiantis Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalimi, bet, atvirkščiai, papildo jį, numatydamas sprendimą kolektyvinės žalos padarymo atvejais.

19 E. Eschig dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą, kurį *Oberlandesgericht Linz* (Linco aukštesnysis apygardos teismas) atmetė. Apeliacinės instancijos teismas, be kita ko, pripažino, kad ARB 1995 6.7.3 punkte įtvirtintas apribojimas atitiko Direktyvą 87/344.

20 Kasacinį skundą dėl šio sprendimo gavusiam *Oberster Gerichsthof* (Aukščiausiasis teismas) kilo klausimas dėl Direktyvos 87/344 4 straipsnio aiškinimo.

21 Viena vertus, prašymą pateikęs teismas pripažįsta, kad šios direktyvos 4 straipsnio gramatinis aiškinimas ir aplinkybė, kad jos 5 straipsnyje numatyta tik viena laisvo atstovo pasirinkimo principo išimtis, patvirtina E. Eschig argumentus.

22 Kita vertus, anot to paties teismo, teleologinis 4 straipsnio aiškinimas atskleidžia kelias priežastis, skatinančias suteikti draudikui teisę pasirinkti teisinį atstovą apdraustųjų vardu tuo atveju, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam jų skaičiui.

23 Taigi, kadangi kolektyvinio ieškinio išlaidos yra gerokai mažesnės nei daugybės atskirų ieškinių, draudimo bendrovės gali būti priverstos sutikti atlyginti kolektyvinę žalą tik su sąlyga, kad jos pačios galės skirti teisinį atstovą visų apdraustųjų vardu.

24 Be to, ARB 1995 6.7.3 punktas laikytinas papildančiu Direktyvoje 87/344 įtvirtintą laisvo atstovo pasirinkimo principą.

25 Prašymą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas dėl kriterijų, taikytinų apibrėžiant kolektyvinę žalą. Anot šio teismo, sąlyga, leidžianti draudikui pasirinkti teisinį atstovą nustačius, kad žala padaryta „keliems apdraustiesiems“, gali prieštarauti Direktyvos 87/344 tikslams ir reikalavimams.

26 Šiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar <...> direktyvos 87/344 <...> 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jai prieštarauja teisinių išlaidų draudimo bendrovės bendrųjų draudimo taisyklių sąlyga, suteikianti draudikui teisę įvykus draudiminiam įvykiui, dėl kurio žalą patyrė didelis apdraustųjų skaičius (pavyzdžiui, bankrutavus investicinių paslaugų įmonei), pasirinkti teisinį atstovą, taip apribojant atskirų apdraustųjų teisę laisvai rinktis advokatą (vadinamoji „kolektyvinės žalos išlyga“)?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, kokiomis sąlygomis pripažintina „kolektyvinė žala“, minėtos direktyvos prasme (arba papildant šią direktyvą) leidžianti suteikti draudikui teisę apdraustojo vardu pasirinkti teisinį atstovą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

27 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad teisinių išlaidų draudikas gali pasilikti teisę pasirinkti suinteresuotųjų apdraustųjų teisinį atstovą tuo atveju, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam apdraustųjų skaičiui.

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

28 E. Eschig, kaip ir Austrijos bei Čekijos vyriausybės, mano, jog šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad jam prieštarauja nacionalinio teisės akto aiškinimas, pagal kurį draudikas gali pasilikti teisę pasirinkti atstovą, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma keliems apdraustiesiems.

29 Anot jų, minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktas yra visuotino pobūdžio nuostata, numatanti specialią garantiją teisinių išlaidų draudimu apsidraudusiam asmeniui, nesusijusią su interesų konfliktų prevencija ar šalinimu. Dėl šios priežasties teleologiniu aiškinimu ar apdraustųjų finansiniais interesais pagrįstas apribojimas, kaip antai ginčijamas pagrindinėje byloje, yra neleistinas.

30 *UNIQA* ir Europos Bendrijų Komisija laikosi priešingos nuomonės.

31 Jos iš esmės mano, kad Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punktu teisinių išlaidų draudimu apsidraudusiam asmeniui nesuteikiama savarankiška teisė laisvai pasirinkti atstovą. Dėl šios priežasties galimi šios teisės apribojimai, pavyzdžiui, kuomet tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam apdraustųjų skaičiui. Savo argumentus jos grindžia Direktyvos 87/344 tikslu ir kontekstu bei jos 4 straipsnio 1 dalies a punkto, 3 straipsnio 2 dalies ir 5 straipsnio sujungimu, atsižvelgiant į direktyvos preambulę.

32 *UNIQA* ir Komisija teigia, kad esminis Direktyvos 87/344 tikslas yra išvengti ar pašalinti teisinių išlaidų draudimu apsidraudusių asmenų ir jų draudikų interesų konfliktus, ir siekiant šio tikslo direktyva valstybėms narėms suteikiamas trijų galimybių pasirinkimas. Jos gali pasirinkti Direktyvos 87/344 aštuntoje konstatuojamojoje dalyje minimą

privalomos specializacijos sistemą, sureglamentuoti draudimo sutartis pagal Direktyvos 87/344 3 straipsnio 1 dalį arba taikyti vieną iš šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytų sprendimų.

33 Jų teigimu, Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintas laisvo atstovo pasirinkimo principas taikytinas tik šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies c punkte numatytu atveju.

34 Anot Komisijos, jei minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktas būtų taikomas visiems jos 3 straipsnio 2 dalyje numatytiems variantams, du pirmieji netektų reikšmės ir taptų paprasčiausiomis papildomomis nuostatomis, o šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies c punkte numatytas variantas visada būtų įgyvendintas.

35 *UNIQA* savo argumentus taip pat grindžia Direktyvos 87/344 vienuoliktos konstatuojamosios dalies tekstu, kur teisė laisvai rinktis atstovą pripažįstama kiekvieną kartą kilus interesų konfliktui. Jos nuomone, iš to darytina išvada, kad nesant interesų konflikto teisė laisvai rinktis atstovą neatsiranda.

36 Be to, *UNIQA* nurodo, kad 1987 m., kuomet priimta Direktyva 87/344, buvo galvojama tik apie individualią žalą ir apie ją patyrusių asmenų apsaugą, todėl ši direktyva neapima kolektyvinės žalos atvejų.

37 Be to, anot jos, Direktyvos 87/344 5 straipsnyje įtvirtinta leidžianti nukrypti nuostata įrodo, kad laisvo atstovo pasirinkimo principo išimtys yra galimos ir teisėtos. *UNIQA* teigimu, minėtame straipsnyje įtvirtinta ne absoliuti išimtis, bet paprasčiausias pavyzdys. Todėl, jos manymu, neatsižvelgimas į kolektyvinės žalos atvejus daro

būtiną šios direktyvos 5 straipsnio aiškinimą pagal analogiją dėl teisinių išlaidų draudimu apsidraudusių asmenų interesų.

Teisingumo Teismo atsakymas

38 Iš pradžių reikia prisiminti nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią aiškinant Bendrijos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr. 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, Rink. p. I-3781, 12 punktą; 1984 m. vasario 21 d. Sprendimo *St. Nikolaus Brennerei und Likörfabrik*, 337/82, Rink. p. I-1051, 10 punktą; 1999 m. spalio 14 d. Sprendimo *Adidas*, C-223/98, Rink. p. I-7081, 23 punktą; 2001 m. birželio 14 d. Sprendimo *Kvaerner*, C-191/99, Rink. p. I-4447, 30 punktą; taip pat 2005 m. birželio 7 d. Sprendimo *VEMW ir kt.*, C-17/03, Rink. p. I-4983, 41 punktą).

39 Šiuo klausimu pažymėtina, kad iš Direktyvos 87/344 preambulės matyti, jog ja siekiama, viena vertus, palengvinti draudimo bendrovių naudojimąsi įsisteigimo laisve, pašalinant kliūtis, kylančias iš nacionalinės teisės aktų, draudžiančių jungti teisinių išlaidų draudimą su kitomis draudimo grupėmis, ir, kita vertus, apsaugoti apdraustųjų interesus, kiek įmanoma pašalinant galimus interesų konfliktus ir sudarant galimybes spręsti draudikų ir apdraustųjų ginčus.

40 Šiuo tikslu minėta direktyva buvo įvestos, pirma, organizacinės ir sutartinės priemonės bei, antra, tam tikras skaičius specialiųjų garantijų apdraustiesiems.

41 Kalbant apie organizacines ir sutartines priemones, Direktyvos 87/344 3 straipsnio 2 dalimi draudikams suteikiama galimybė pavesti tvarkyti pretenzijas specialiai šiam tikslui paskirtiems tos pačios įmonės darbuotojams arba sutartimi perduoti pretenzijų

tvarkymą atskiro juridinio asmens statusą turinčiai įmonei. Be to, šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies c punktu sudaroma galimybė išvengti interesų konfliktų, suteikiant apdraustajam laisvę pasirinkti atstovą nuo pranešimo apie draudiminį įvykį.

42 Remiantis Direktyvos 87/344 3 straipsnio 3 dalimi, kiekvienas iš minėtų sprendimų laikomas vienodai saugančiu teisinių išlaidų draudimu apsidraudusių asmenų interesus. Kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad jos teritorijoje įsisteigusios draudimo bendrovės taikytų bent vieną iš šių alternatyvių sprendimų. Valstybė narė gali įpareigoti taikyti vieną iš šių sprendimų arba leisti bendrovėms laisvai pasirinkti iš kelių alternatyvių sprendimų.

43 Be to, Direktyvos 87/344 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad teisinių išlaidų draudiminė apsauga turi būti sutarties, sudarytos atskirai nuo kitų draudimo grupių, objektas arba ji turi būti numatyta atskiroje vieno draudimo poliso dalyje, kur nurodomas teisinių išlaidų draudiminės apsaugos pobūdis. Valstybės narės gali įpareigoti draudikus taip pat nurodyti teisinių išlaidų draudimo įmokos dydį.

44 Kiek tai susiję su specialiosiomis garantijomis, šioje direktyvoje apdraustiesiems pripažįstama teisė laisvai pasirinkti atstovą 4 straipsnio a punkte numatytose procedūrose arba, kaip numatyta šio straipsnio b punkte, kilus interesų konfliktui.

45 Kaip matyti iš Direktyvos 87/344 4, 6 ir 7 straipsnių, juose apdraustiesiems pripažįstamomis teisėmis siekiama plačiai ginti jų teises, neapsiribojant situacijomis, kai kyla interesų konfliktas.

46 Taip pat reikia pažymėti, kad iš Direktyvos 87/344 3–5 straipsnių formuluočių bei šios direktyvos konteksto matyti, kad kiekvienam apdraustajam, neperžengiant kiekvieno iš šių straipsnių nustatytų ribų, pripažįstama bendra ir savarankiška teisė laisvai pasirinkti atstovą.

47 Taigi primintina, pirma, kad Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalyje apdraustajam pripažįstama teisė pasirinkti atstovą, tačiau, išskyrus situacijas, kai kyla interesų konfliktas, ši teisė suteikiama tik teisminėse ir administracinėse procedūrose. Įvardžio „kiekviena“ ir veiksmažodžio „pripažinti“ esamojo laiko vartojimas parodo, kad ši taisyklė yra visuotinė ir privaloma.

48 Antra, pabrėžtina, kad šioje nuostatoje įtvirtinama minimali laisvė, kuri turi būti suteikta apdraustajam, kad ir kokį šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytą sprendimą pasirinktų draudimo bendrovė.

49 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Direktyvos 87/344 3 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose numatytos priemonės nepraranda savo taikymo srities, net jei iš šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies kyla savarankiška teisinių išlaidų draudimu apsidraudusio asmens teisė laisvai pasirinkti atstovą.

50 Iš tikrųjų Direktyvos 87/344 3 straipsnio 2 dalies c punkte numatytu sprendimu apdraustiesiems suteikiamos platesnės teisės nei šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktu. Pastarojoje nuostatoje, pavyzdžiui, teisė laisvai pasirinkti atstovą, numatyta tik pradėjus teisminę ar administracinę procedūrą. Atvirkščiai, pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalies c punkte numatytą variantą apdraustasis turi teisę patikėti savo interesų gynybą atstovui nuo to momento, kai įgyja teisę pagal draudimo sutartį pateikti draudikui reikalavimą, t. y. net prieš bet kokios teisminės ar administracinės procedūros pradžią.

51 Be to, dėl *UNIQA* ir Komisijos siūlomo aiškinimo Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sritis virstų niekais. Iš tikrųjų įgyvendinus šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies c punkte numatytą variantą teisė laisvai pasirinkti atstovą egzistuotų net prieš bet kokios teisminės ar administracinės procedūros pradžią. Jei minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktas būtų taikomas tik įgyvendinus šį pirmąjį variantą, Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punktas netektų bet kokios teisinės prasmės.

52 Be to, Direktyvos 87/344 vienuolikta konstatuojamoji dalis patvirtina, kad teisė laisvai pasirinkti atstovą teisminėje ar administracinėje procedūroje nėra susijusi su interesų konflikto atsiradimu.

53 Šiame kontekste Direktyvos 87/344 minėtos konstatuojamosios dalies redakcijoje vokiečių kalba esantys žodžiai „und zwar immer“, žinoma, gali būti aiškinami kaip susiejantys teisę laisvai pasirinkti atstovą su interesų konflikto atsiradimu. Vis dėlto tokiu aiškinimu negalima remtis mėginant apriboti šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sritį.

54 Pirma, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog būtinybė Bendrijų direktyvas aiškinti vienodai neleidžia, kad, esant abejonių, nuostatos tekstas būtų nagrinėjamas izoliuotai, ir reikalauja, kad jis būtų aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į kitas oficialias kalbines versijas (šiuo klausimu žr. 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo EMU *Tabac ir kt.*, C-296/95, Rink. p. I-1605, 36 punktą; 1998 m. birželio 17 d. Sprendimo *Mecklenburg*, C-321/96, Rink. p. I-3809, 29 punktą; taip pat 2005 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Kingscrest Associates ir Montecello*, C-498/03, Rink. p. I-4427, 26 punktą).

55 Savo išvados 71 punkte generalinė advokatė pabrėžia, jog palyginus įvairias kalbines versijas matyti, kad teisė laisvai pasirinkti atstovą bet kurioje teisminėje ar administracinėje procedūroje pripažįstama neatsižvelgiant į atsiradusį interesų konfliktą.

56 Antra, kaip pažymėjo Komisija, aiškinant žodžius „und zwar immer“ taip, kaip siūlo *UNIQA*, Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos prarastų savo prasmę, nes jų teisinis turinys jau atsispindėtų direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkte.

57 Trečia, kaip generalinė advokatė pabrėžė savo išvados 73 punkte, nei iš Komisijos parengto pradinio direktyvos projekto, nei iš kitų parengiamųjų dokumentų nematyti, kad Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punktu Bendrijos teisės aktų leidėjas ketino sukurti tik papildomą interesų konfliktų šalinimo priemonę, o ne savarankišką teisę pasirinkti atstovą.

58 Atvirkščiai, šios direktyvos rengimo procesas leidžia daryti išvadą, kad pradinė užduotis visose teisinių išlaidų draudimo sutartyse garantuoti atstovo pasirinkimo laisvę, nepriklausančią nuo interesų konflikto atsiradimo, buvo išsaugota, nors ir apsiribojo tokios garantijos sutekimu teisminėse ir administracinėse procedūrose.

59 Ketvirta, reikia konstatuoti, kad Direktyvos 87/344 5 straipsnis, be abejo, leidžia valstybėms narėms netaikyti šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies tam tikriems byloms dėl transporto priemonių naudojimo. Vis dėlto šią teisės laisvai pasirinkti atstovą išimtį reikia aiškinti griežtai, todėl ji negali būti aiškinimo pagal analogiją pagrindas.

60 Be to, neginčijama, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas nenumatė išimties tuo atveju, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam apdraustųjų skaičiui.

61 Šiuo klausimu *UNIQA* ir Komisija teigia, kad priimant Direktyvą 87/344 kolektyvinės žalos reiškinys dar nebuvo žinomas. Dėl šios priežasties šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtinta teisė laisvai pasirinkti atstovą negali būti taikoma kolektyvinės žalos atvejais.

62 Tokiems argumentams negalima pritarti.

63 Pirma, įvykių, vienodai veikiančių didelį asmenų skaičių, reiškinys nėra naujas. Kaip pažymėjo E. Eschig, iki Direktyvos 87/344 priėmimo buvo užfiksuoti keli tokie atvejai.

64 Antra, net padarius prielaidą, kad dėl naujų aplinkybių valstybėse narėse padaugėtų ieškinių dėl tos pačios grupės narių interesų kolektyvinio gynimo, dabartinėje Bendrijos teisės raidos stadijoje tokios aplinkybės negalėtų apriboti teisinių išlaidų draudimu apsidraudusių asmenų teisės prisijungti ar neprisijungti prie tokio ieškinio ir prireikus pasirinkti teisinį atstovą.

65 Pagaliau tikslinga pažymėti, kad Direktyva 87/344 nesiekiama visiško teisinių išlaidų draudimo sutarčių suderinimo valstybėse narėse ir kad dabartinėje Bendrijos teisės raidos stadijoje jos lieka laisvos nustatyti tokioms sutartims taikomą reglamentavimą.

66 Vis dėlto valstybės narės turi naudotis savo kompetencija šioje srityje nepažeisdamos Bendrijos teisės, konkrečiai kalbant, Direktyvos 87/344 4 straipsnio.

67 Be to, primintina, kad nacionalinis teismas privalo aiškinti VersVG nuostatas kiek įmanoma laikydamasis Direktyvos 87/344 teksto ir tikslo, atsižvelgdamas į pirma pateiktą šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimą, kad pasiektų šioje direktyvoje įtvirtintą tikslą ir nepažeistų EB 249 straipsnio trečiosios pastraipos (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Pfeiffer ir kt.*, C-397/01– C-403/01, Rink. p. I-8835, 113 punktą).

68 Dėl šių motyvų į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 87/344 4 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad teisinių išlaidų draudikas negali pasilikti teisės pasirinkti visų suinteresuotųjų apdraustųjų teisinio atstovo tuo atveju, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam apdraustųjų skaičiui.

Dėl antrojo klausimo

69 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nebūtina.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

70 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1987 m. birželio 22 d. Tarybos direktyvos 87/344/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su teisinių išlaidų draudimu, derinimo 4 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad teisinių išlaidų draudikas negali pasilikti teisės pasirinkti visų suinteresuotųjų apdraustųjų teisinio atstovo tuo atveju, kai tuo pačiu įvykiu žala padaroma dideliam apdraustųjų skaičiui.

Parašai.